

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเปิดโอกาสในการสร้างช่องทางให้กับผู้บริโภคทุกระดับและบุคคลที่สนใจให้ได้รับทราบข้อมูลความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเกษตรปลอดสารพิษ ในจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงการสร้างช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรปลอดสารพิษของเกษตรกร การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่อง “การจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ จังหวัดเชียงใหม่” มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาดังนี้

3.1.1 ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

(1) ประชากรที่ศึกษาคือ เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดสารพิษ จังหวัดเชียงใหม่

(2) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage random sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) จากอำเภอต่างๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 24 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดเลือกกลุ่มเกษตรกร โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ (Purposive sampling) โดยความสนใจพบว่า การวิจัยในปี 2552 มีกลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 6 อำเภอ เพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ ได้แก่

1) ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

2) ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

- 3) ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
- 4) ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 5) ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
- 6) ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ
อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

3.2 ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การสืบค้นข้อมูลของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดสารพิษ โดยการจดบันทึก ประกอบกับวิธีการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยมีสมาชิกของกลุ่มเป็นผู้ร่วมกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) และให้ข้อมูลตลอดระยะเวลาของการดำเนินงาน (Participatory research)

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเบื้องต้นด้านการจัดการผลิตอัน ได้แก่ ข้อมูลการผลิต กระบวนการผลิต การวางแผนการผลิต เทคโนโลยีการผลิต มาตรฐานสินค้า แหล่งเงินทุน ปริมาณซื้อสินค้า และการตลาด ข้อมูลปัญหาต่างๆ ของกลุ่ม เช่น สินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือสินค้าที่เหลืองจากการจำหน่าย และความต้องการของกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งจะได้จากแหล่งต่างๆ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) เป็นต้น โดยการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาแบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) ดังนั้น จึงมีส่วนราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ถือว่าเป็นผู้ร่วมวิจัยในท้องถิ่นด้วยได้แก่

- 2.1) สำนักงานเกษตร จังหวัดเชียงใหม่
- 2.2) สำนักงานเกษตร อำเภอสารภี
- 2.3) สำนักงานเกษตร อำเภอแม่वास
- 2.4) สำนักงานเกษตร อำเภอสันป่าตอง
- 2.5) สำนักงานเกษตร อำเภอเมือง
- 2.6) สำนักงานเกษตร อำเภอดอยสะเก็ด
- 2.7) สำนักงานเกษตร อำเภอพร้าว

(3) ชนิดของเครื่องมือ

3.1) ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต (Interview schedule) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะคำถามซึ่งกำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าให้เลือกตอบ (Close ended questions) และคำตอบแบบให้เติมคำตอบ (open ended questions) โดยนักวิจัยจะเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์และสังเกต เพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้จากกลุ่มธุรกิจชุมชนโดยแบ่งเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์เป็น 3 ตอน

- 1) ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจและข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร
- 2) ข้อมูลสภาพทั่วไปด้านการจัดการผลิต อันได้แก่ ข้อมูลการผลิต กระบวนการผลิต การวางแผนการผลิต เทคโนโลยีการผลิต มาตรฐานสินค้า แหล่งเงินทุน ปริมาณซื้อสินค้า และการตลาดของสินค้า
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่เกษตรกรเผชิญอยู่ การแก้ไขปัญหา ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา รวมถึงสิ่งที่เกษตรกรต้องการให้ช่วยเหลือ
- 4) ข้อมูลด้านการตลาดของเกษตรกรในการจำหน่ายผักปลอดสารพิษ อันได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร ประเภทผักที่ปลูก ราคาผักปลอดสารพิษที่เกษตรกรจำหน่ายในแต่ละเดือน ตลาดที่วางจำหน่ายผลผลิตและพื้นที่ของเกษตรกรที่ใช้ในการปลูกผักปลอดสารพิษ

ตารางที่ 3.1 แสดงแบบสำรวจข้อมูลการผลิตและปัญหาในการผลิตผักปลอดสารพิษของเกษตรกร

แบบสอบถาม การผลิตผักปลอดสารพิษ

กลุ่มเกษตรกร

ชื่อ-นามสกุล

ที่อยู่ปัจจุบัน

เลขที่ ถนน ตำบล

อำเภอ จังหวัด

ชนิดผักที่ปลูก

1.วิธีการเตรียมดิน

ใช้จอบขุดพลิกหน้าดิน กลุมดินด้วยฟาง หรือแกลบ หรือข้าวฟ่าง

ใช้รถไถเดินตามพรวนดิน กลุมดินด้วยพลาสติกทึบแสง

ใส่ปุ๋ยในดินที่เตรียมไว้ก่อนปลูกพืช ไม่กลุมดิน

อธิบาย

2.วิธีการปลูก

ปลูกโดยหว่านเมล็ดพืชลงแปลงที่เตรียมไว้ ปลูกพืชชนิดเดียวต่อแปลงผัก 1 แปลง

ปลูกโดยใช้ต้นกล้าของต้นพืช ปลูกพืชแบบผสมผสานต่อแปลงผัก 1 แปลง

อธิบาย

3.การดูแลรักษา

3.1การใส่ปุ๋ย

ใช้ปุ๋ยเคมี ใช้น้ำหมักชีวภาพ

ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ อื่นๆ

ช่วงระยะเวลาในการใส่ปุ๋ย

อธิบาย

3.2 การให้น้ำ

รดน้ำทุกวัน ใช้สปริงเกอร์รดน้ำ

รดน้ำเว้นช่วงระยะเวลา ใช้บัวรดน้ำ

อื่นๆ

อธิบาย

ตารางที่ 3.1 แสดงแบบสำรวจข้อมูลการผลิตและปัญหาในการผลิตผักปลอดสารพิษของเกษตรกร (ต่อ)

3.3 การกำจัดวัชพืช

ใช้จอบดาบหญ้า ใช้ยากำจัดศัตรูพืช ระบุ.....

ใช้มือถอน อื่นๆ.....

3.4 โรคและแมลงที่พบในผัก

โรคที่พบในผัก ระบุ.....

แมลงที่พบในผัก ระบุ.....

3.5 การกำจัดโรคและแมลงที่พบในผัก

นิโคติน (จากใบยาสูบ) ข่า

โรทีนิน (สกัดจากต้นไผ่ดิน/รากของต้นไผ่) ข่าฆ่าแมลง

สะเดา น้ำหมักชีวภาพ

ตะไคร้หอม พ่นยารักษาโรคพืช

อื่นๆ.....

4.พื้นที่ในการเพาะปลูกผักแต่ละชนิดใช้พื้นที่ประมาณเท่าไร.....

5.ปัญหาของการผลิต

ผลผลิตที่ออกมาขาดความสวยงาม แมลงและศัตรูพืชที่ทำลายผักมีจำนวนมาก

ผลผลิตที่ออกมาไม่พอกับความต้องการ ไม่มีพื้นที่ปลูกผักเป็นของตัวเอง

สมาชิกของกลุ่มขาดความรู้และความเข้าใจในการปลูกผัก มีพื้นที่ปลูกผักน้อย

อื่นๆ ระบุ.....

ตารางที่ 3.2 แสดงแบบสำรวจข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการตลาดของเกษตรกร

กลุ่ม
 ชื่อ-นามสกุล
 ที่อยู่ปัจจุบัน
 เลขที่ ถนน ตำบล
 อำเภอ จังหวัด
 ที่อยู่ตามบัตรประชาชน
 เลขที่ ถนน ตำบล
 อำเภอ จังหวัด
 หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้
 ประเภทของพืชที่ปลูก
 ผักบุ้ง ใบโหระพา
 ผักกวางตุ้ง ใบกระเพรา
 ผักถั่ว บล๊อคเคอร์รี่
 ผักคะน้า พริก
 ผักปวยเล้ง บวบ
 ผักชุกินี ฟักทอง
 แตง ผักชี
 ผักสลัด ต้นหอม
 ผักโขม ผักขึ้นฉ่าย
 อื่น ๆ โปรดระบุ
 พืช
 ราคาโดยประมาณ (บาท)

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เมษ.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ราคา 1												
ราคา 2												
ราคา 3												
ราคา 4												

ตลาดที่วางผลผลิต 1
 2
 3
 พื้นที่การปลูกผัก

**ตารางที่ 3.3 แสดงแบบประเมิน โครงการความร่วมมือการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสินค้า
เกษตรกรผักปลอดสารพิษ จังหวัดเชียงใหม่**

คำชี้แจง:

ตามโครงการความร่วมมือการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสินค้าเกษตรกรผักปลอดสารพิษ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ให้การฝึกอบรมแก่ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรตำบลและตัวแทนของเกษตรกรของแต่ละพื้นที่ ขณะนี้โครงการดำเนินมาอยู่ในช่วงสุดท้าย จึงขอความอนุเคราะห์ให้กรอกความคิดเห็นตามแบบฟอร์มนี้ เพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลและพัฒนาโครงการให้เหมาะสมในการฝึกอบรมรุ่นต่อไป

หมายเหตุ (ระดับความเห็น)

(5) หมายถึง มากที่สุด

(4) หมายถึง มาก

(3) หมายถึง ปานกลาง

(2) หมายถึง น้อย

(1) หมายถึง น้อยที่สุด

ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเห็นตามความเหมาะสม

ลำดับ	เนื้อหา	ระดับความเห็น				
		5	4	3	2	1
ความสมบูรณ์ของเนื้อหาหลักสูตร						
1	ความน่าสนใจของหลักสูตร					
2	ความพร้อมของเอกสาร หนังสือและสื่อในการฝึกอบรม					
3	เนื้อหา เป็นไปตามคำอธิบายในหลักสูตรการอบรม					
4	หลักสูตร ใ้การใช้ฝึกอบรมทันสมัย เหมาะกับมีปัจจุบัน					
กระบวนการอบรม						
5	ความพร้อมของสถานที่ อุปกรณ์และวิทยากร					
6	รูปแบบและเทคนิคการนำเสนอของวิทยากร					
การวัดผลผลประเมินผลการอบรม						
7	ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับ เว็บไซต์ของศูนย์บริหารจัดการผักปลอดสารพิษ MCS: http://www.mcs.okrd.org					
8	ท่านได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มากน้อยเพียงใด					
9	ท่านคิดว่ากิจกรรม/ โครงการอบรมมีส่วนทำให้องค์กร/ชุมชนของท่านมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นหรือไม่					
10	โดยภาพรวม ท่านคิดว่าในการอบรม/กิจกรรม ครั้งนี้สำเร็จตามโครงการ วัตถุประสงค์หรือไม่					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

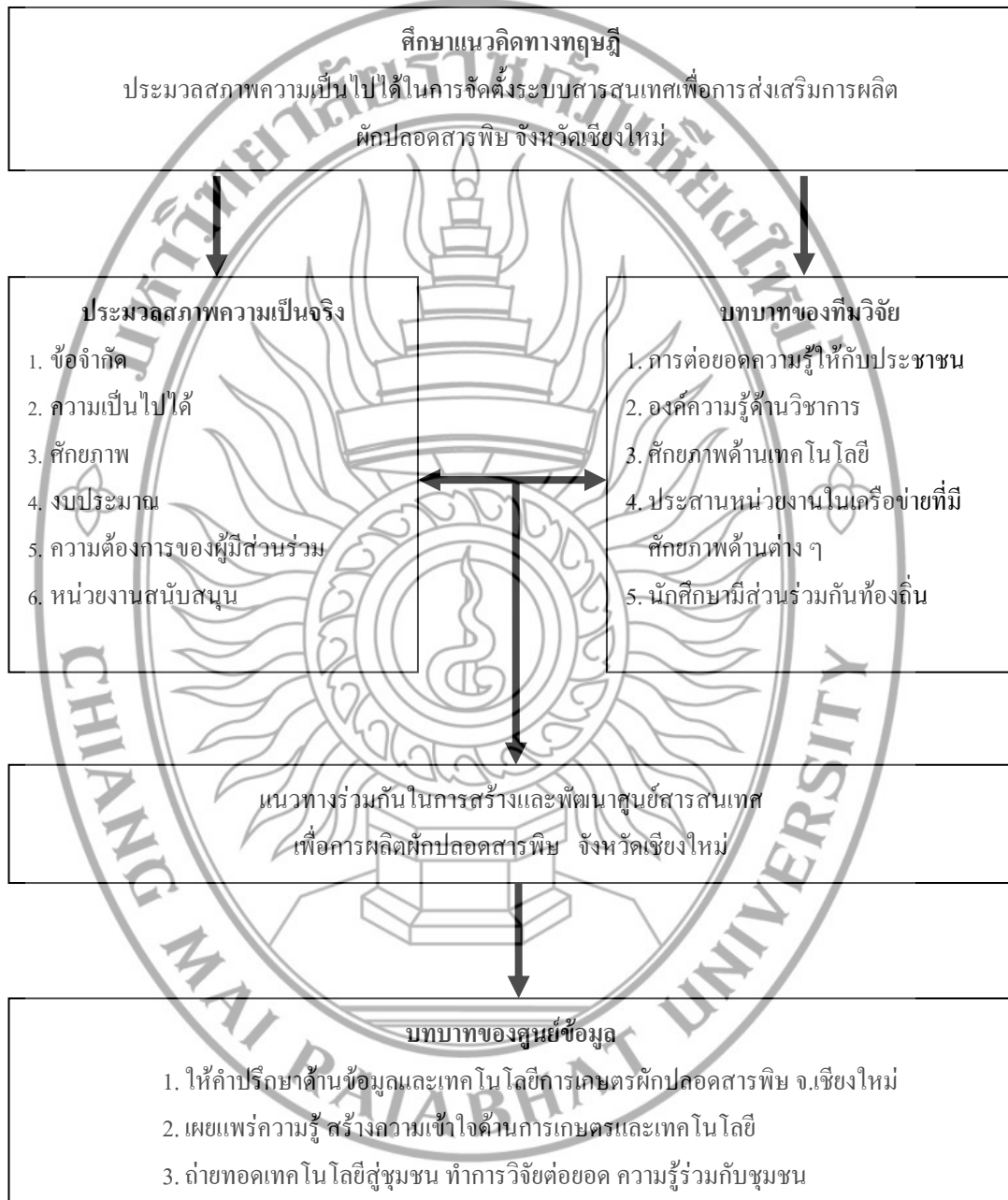
.....

.....

.....

3.3 กรอบของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ จังหวัดเชียงใหม่” มีกรอบของการวิจัยดังนี้



3.4 แผนการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ จังหวัดเชียงใหม่” มีแผนการวิจัยดังกิจกรรมต่อไปนี้

- (1) ศึกษาแนวคิดทางทฤษฎี
- (2) ประมวลสภาพความเป็นไปได้ในการจัดตั้งระบบสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการผลิตผักปลอดสารพิษ จ.เชียงใหม่

2.1) ประมวลสภาพความเป็นจริง

- 1) ข้อจำกัด
- 2) ความเป็นไปได้
- 3) ศักยภาพ
- 4) งบประมาณ
- 5) ความต้องการของผู้มีส่วนร่วม
- 6) หน่วยงานสนับสนุน

2.2) บทบาทของทิมวิจัย

- 1) การถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชน
- 2) องค์ความรู้ด้านวิชาการ
- 3) ศักยภาพด้านเทคโนโลยี
- 4) ประสานหน่วยงานในเครือข่ายที่มีศักยภาพด้านต่างๆ
- 5) นักศึกษามีส่วนร่วมกันท้องถิ่น

- (3) แนวทางร่วมกันในการสร้างและพัฒนาศูนย์สารสนเทศเพื่อการผลิตผักปลอดสารพิษ จ.เชียงใหม่

(4) บทบาทของศูนย์ข้อมูล

- 4.1) ให้คำปรึกษาด้านข้อมูลและเทคโนโลยีการเกษตรผักปลอดสารพิษ จ.เชียงใหม่

- 4.2) เผยแพร่ความรู้ สร้างความเข้าใจด้านการเกษตรและเทคโนโลยี
- 4.3) ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน ทำการวิจัยต่อยอด ความรู้ร่วมกับชุมชน
- 4.4) ทำการวิจัยต่อยอดความรู้ร่วมกับชุมชน
- 4.5) สนับสนุนนโยบายของรัฐ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- 4.6) กิจกรรมอื่น ๆ

(5) ภารกิจหลักของงานวิจัย แบ่งเป็นกิจกรรมดังนี้

- 5.1) งานบริหารทั่วไป
- 5.2) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5.3) งานเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ
- 5.4) งานระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

(6) รูปแบบของกิจกรรมที่จะดำเนินการในปี 2552 ดังนี้

- 6.1) การฝึกอบรม
- 6.2) การจัดทำเอกสารคู่มือ/ หรือโปสเตอร์
- 6.3) การให้บริการเข้าเยี่ยมชมฐานการเรียนรู้
- 6.4) การประเมินผลก่อนและหลังการให้บริการ
(ฝึกอบรมและการเข้าเยี่ยมชม)

